

»Krščanski slog« v politiki

Znana in ugledna italijanska revija »La Civiltà Cattolica«, ki jo izdajajo jezuiti, je objavila v eni zadnjih številčk uvodnik, ki je vzbudil veliko pozornost v italijanskih političnih krogih. Gre namreč za globljo analizo stanja v italijanski Krščanski demokraciji, in sicer iz moralnega, krščanskega vidika.

Avtor članka, p. Giuseppe De Rosa, najprej pojasnjuje, kakšna bi morala biti politika stranke, ki se ima za krščansko ozioroma se sklicuje na krščanska načela.

»Kdor se v politiki sklicuje na krščanstvo, se mora predvsem zavedati — pravi pisec — da se pri svojem delu mora ravnati v skladu s 'krščanskim slogom', ki temelji na evangeliju in ki ga kristjan mora imeti v politiki za svojega. Takšen slog prepoveduje nepošteno in nemoralno ravnanje, kot ravna, kdor se laže, kdor vara in kdor obrekuje; prepoveduje uporabo javnega denarja in izkoriščanje javnih funkcij za bogatenje in v klikarske name-
ne; prepoveduje rabo nepoštenih sredstev za doseg ali ohranitev oblasti. Krščanski slog v politiki zahteva, da se mora politični delavec držati daleč od denarja; da živi preprosto in skromno; zahteva končno, da daje prednost revnejšim in zapostavljenim, kar pomeni, da mora pri vsaki politični odločitvi upoštevati predvsem blaginjo revnih, pa naj gre za revnejše plasti prebivalstva, za ostarele, brezposelne, narodne manjšine (podčrtalo ur.), priseljence iz Azije in Afrike, za manj razvite predele v državi in za nerazvit svet na splošno«.

Ko člankar analizira 40-letno delovanje italijanske Krščanske demokracije, med drugim pravi: »Trditev, da se Krščanska demokracija danes ne sklicuje več na krščanstvo, ni točna, saj se ni spremenila v laično, tehnokratsko stranko, povsem podrejeno prostozidarskemu in malomeščanskemu laicizmu. Priznati pa je treba, da je in da žal še pada vsaj pri znatnem delu demokristjanov moralni in krščanski naboje, od česar ima škodo krščanski slog v politiki. Zato ima za nekatere posamezne člane in skupine Krščanska demokracija politično delo za cilj prevzem ali ohranitev oblasti, in sicer ne v korist nepristranskega služenja skupnosti, temveč v lastno korist.« Člankar zaključuje, da bi se morala Krščanska demokracija v politiki vrniti h

dalje na 2. strani ■

Dvojezičnost - pa kakšna?

Manjšinska borba za politične pravice je vsekakor hvalevredna. Navadno predstavlja dvojezičnost srčiko v boju za priznanje omenjenih pravic in je lahko pravi barometer za merjenje političnega ozračja na področjih z narodnostno mešanim prebivalstvom. Dvojezično uradovanje, dvojezični krajevni in drugi napisi, dvojezična kultura — vse to ima svoj pomen in vlogo, ki pa lahko postane relativna od področja do področja neke manjšinske skupnosti. In to tudi v isti državi.

Pred kratkim smo lahko brali v manjšinskem tedniku v Dolini Aosta zanimivo razmišljanje o tem vprašanju. Ne toliko v zvezi s prej navedenimi področji, pa vendar poučno in na svoj način zgovorno. Gre za uporabo dvojezičnega občevarja v — manjšinski stranki. Konkretno, stranka francosko govoreče manjšine v deželi pod Mont Blancem ima poleg večine frankofonih članov tudi razne prijatelje in somišljenike italijanskega jezika, ki so sprejeli osnovne smernice stranke, kot so avtonomija, federalizem itd. Sedaj se nekateri sprašujejo, ali naj se v stranki — ki po statutu priznava občevarni in uradni jezik samo francoski — dopusti tudi raba italijanskega jezika. Navajajo se primeri, ko npr. v kaki gorski sekciji večina francosko

govorečih članov zaradi posameznega, včasih po enega člana italijanskega jezika, govori in razpravlja — v jeziku večinskega naroda. Ali je to dopustno? Je to pravilno in primerno? Saj sam predsednik deželne vlade — tudi član te stranke — v deželni zbornici dosledno in vedno govori le francosko!

Vprašanje, ki lahko zanima v nekem smislu tudi nas. Ne toliko življenje in delovanje slovenske stranke (kjer ni neslovenskih članov saj je še slovenskih na žalost premalo!) pač pa praktično občevarje in odnose v narodnostno mešani družbi. Ali ni tudi pri nas tako, da zaradi enega neslovenskega prisotnega navadno številna družba govori v jeziku večinskega naroda? Tega ne pišemo iz kakega nacionalističnega nagiba, ampak iz konkretnega ugotavljanja razmer, ko sami nekje popuščamo v svojih zahtevah in pravicah iz nekakega udobja uvidevnosti, korektnosti do drugih itd.

Vsekakor so to primeri, ki zaslužijo tudi našo večjo pozornost. Menimo, da se enakopravnost lahko meri tudi po izsekih vsakdanjega življenja in praktičnih odnosih z večinskim narodom!

a. b.

Zunanji minister Andreotti o aktualnih mednarodnih vprašanjih

Zunanji minister Andreotti je te dni poročal o nedavni pariški konferenci, posvečeni kemičnemu orožju. Spregovoril pa je tudi o nekaterih mednarodnih problemih, predvsem z območja Sredozemlja. Glede pariške konference je naglasil, kako je bil njen pomen ne le v potrditvi protokola iz leta 1925, marveč še dodatno v tem, da so udeleženci politično in moralno obsodili bojne strupe in še zlasti njihovo uporabo.

Zunanji minister je tudi pozitivno ocenil sovjetski sklep o bližnjem enostranskem zmanjšanju zalog kemičnega orožja in tu-di podobno pripravljenost Združenih držav.

Andreotti je nato spregovoril o nedavni napetosti v Sredozemlju in izrekel prepričanje, da bi morala Libija odstraniti vsakršen šum glede podpiranja terorizma. O sporni libijski tovarni v Rabti je dejal, da so ameriški izvedenci tik pred Božičem pritegnili pozornost Italije na omenjene obrate, ki da so namenjeni izdelavi bojnih plinov. Po Andreottijevem mnenju je treba vso zadevo še dodatno raziskati. Itali-

janska vlada je že dala potrebna navodila ustreznim službam in o rezultatih bo kasneje govor v parlamentu. Zunanji minister se je zavzel za popustitev napetosti med Ameriko in Libijo tudi v luči perspektiv za reševanje bližnjevzhodne krize. Pri tem je izrekel priznanje ameriški upravi, da se je odločila za dialog s Palestinci.

—o—

V nekaterih italijanskih listih smo brali, da utegne novi ameriški predsednik Bush imenovati za veleposlanika v Italiji Južnega Tirolca, zdravnika dr. Rudija Untertinerja. Ko je ta bil star 18 let, je emigriral iz rodne Sterzinga v Združene države, kjer je najprej opravljal razne poklice, nato pa študiral medicino in postal znan kirurg, specialist za plastične operacije. Ko je bil Reagan guverner v Kaliforniji, je postal pozoren na mladega zdravnika, ker je ta poznal več jezikov. Postala sta prijatelja. Že 23 let je dr. Untertiner član republikanske stranke.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 22. januarja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Carski sel«; 11.00 Nediški zvon; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Slovensko pismo«; Pisna pričevanja slovenskih umetnikov; 15.30 Šport in glasba; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 23. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Tigrova duša — spomini na Alberta Rejca; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 V ponedeljek ob 12h; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Goriški razgledi; 15.00 Scipio Slataper: »Moj Kras« v prevodu Marka Kravosa; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Hornist Zoran Lupinc ter orglar Štefan Bembi; 18.00 Kmetijski tednik; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 24. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Svet v črno-belem; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Od Milj do Devina; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Detektiv Prismođa«, nagradna oddaja za mlade detektive; 14.30 Iz Benečije; 15.00 Scipio Slataper: »Moj Kras« v prevodu Marka Kravosa; 15.17 Novice iz sveta lahke glasbe; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Hornist Zoran Lupinc ter orglar Štefan Bembi; 18.00 Janez Povše: »Gost v studiu«, radijska igra; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 25. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Zdravniška posvetovalnica; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Govorimo o glasbi; 15.00 Scipio Slataper: »Moj Kras« v prevodu Marka Kravosa; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Kitarist Igor Starc v našem studiu; 18.00 Večna ženska proza; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 26. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Živeti zdravo; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dvigljena zavesa; 15.00 Scipio Slataper: »Moj Kras« v prevodu Marka Kravosa; 15.13 Pri nas na obisku; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mešani zbor »Bath Camera« iz Batha Avona na Angleškem; 18.00 Zanimivosti iz arhiva Ciril-Metodove šole v Trstu ob 100-letnici ustanovitve; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 27. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Koroški portreti; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Ženske in politika; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 13.30 Od Milj do Devina; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Pravljici svet v barvah«; 14.30 Zapisi in glasba; 15.00 Scipio Slataper: »Moj Kras« v prevodu Marka Kravosa; 15.13 Naši kraji in ljudje; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 28. januarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Narava ima vedno prav; 12.40 Zborovska glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Bom naredi stazice«; 15.00 Zabavnoglasbeni program; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 4. mednarodno tekmovanje za izvedbo komorne instrumentalne glasbe s klavirjem Sergio Lorenzi; 18.00 Umetniški večer z Alešem Valičem; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Kako bo z volitvami na Koroškem

Na Koroškem se v teh dneh odloča o zadržanju Slovencev na bližnjih, nekoliko predčasni deželnih volitvah, ki bodo 12. marca.

Koroška enotna lista, ki je pod tem imenom oblikovala samostojni slovenski nastop na zadnjih treh deželnih volitvah, je imela 11. t.m. svoje zasedanje. Razpravljala je o sodelovanju z zelenimi, ki je že obrodilo izvolitev slovenskega državnega poslanca Karla Smolleja, in pa o predlogu skupine ljudi iz Nestranskarskega komiteja za obrambo dvojezične šole, Zveze slovenskih organizacij in revije Kladivo, naj bi prišlo do skupne platforme za Drugačno Koroško, ki naj bi enotno nastopala proti trem strankam, ki so tradicionalno zastopane v koroškem deželnem svetu.

Koroška enotna lista je na svojem zboru predlagala osnove skupne liste predstavnikov iz svojih vrst, iz vrst zelenih in iz vrst prej omenjene skupine. Zaveznštvo z zelenimi je že zajamčeno, pri čemer je treba povedati, da bo na volitvah nastopala tudi desno usmerjena zelena lista, ki pa menda ne uživa velike podpore. Kaj bo glede sodelovanja s pobudniki »platforme za drugačno Koroško«, pa se bo še pokazalo. Nekateri njeni predstavniki so že postavili pogoj, naj Koroška enotna lista obsodi zadržanje svojega predsednika Smolleja o šolskem vprašanju, kar pa seveda ni možno, ker so člani njegovo izbiro že potrdili in podprli.

Vsekakor pa je malo možnosti za izvo-

litev deželnega poslanca na Koroškem, ker so volilna okrožja tako razdeljena, da je zadnja leta dvojezično ozemlje povsem razdrobljeno.

S Koroškega prihaja vest, da je bil do-sežen sporazum za skupni volilni nastop na marčnih deželnih volitvah med zelenimi, Koroško enotno listo in tisto skupino, ki je svoj čas predlagala takoimenovano platformo za drugačno Koroško. Zanj bo kot drugi nosilec kandidiral tajnik Zveze slovenskih organizacij Borut Sturm. Nosilec bo nemško govoreči predstavnik zelenih. Na tretjem mestu pa bo zastopnik iz vrst stranke, ki se sklicuje na državnega poslanca Karla Smolleja.

—O—

SZDL IN PLURALIZEM

Socialistična zveza Slovenije je v Ljubljani razpravljala o političnem pluralizmu. »Ta je v Sloveniji resničnost, čeprav se obnašamo, kot da bi se moral s tem pojavom ukvarjati kdo drug in ne prav Socialistična zveza kot najširša frontna organizacija,« je bilo poudarjeno. »Družbenih sprememb na tem področju ne bi smeli le opazovati od daleč, pač pa bi se vanje morala Socialistična zveza aktivno vključiti.«

Devinsko-nabrežinski občinski svet je v ponedeljek, 16. t.m., z večino glasov, dokončno odobril varianto regulacijskega načrta za Sosljanski zaliv. Varianto mora zdaj odobriti deželna vlada.

„Krščanski slog“ v politiki

■ nadaljevanje s 1. strani

krščanskemu slogu. Izreka dalje upanje, da bo prihodnji strankin vsedržavni kongres — prirediti bi ga morali prihodnji mesec v Rimu — posvetil veliko pozornost tudi tem problemom, ker da bo »le krepka krščanska zavest omogočila Krščanski demokraciji, da bo lahko sprejela izzive devdesetih let«.

Na Tržaškem in Goriškem ter v Furlaniji Julijski krajini je Krščanska demokracija stranka relativne večine takorekoč vso povojno dobo. Jezuit De Rosa v svojem razmišljanju omenja tudi narodne manjšine,

katerim bi stranka, ki se sklicuje na krščanska načela, morala dajati prednost oziroma jih upoštevati pri svojem delu. Prav te dni pa lahko ponovno ugotavljamo, kako Krščanska demokracija še dalje slepomiši glede problema dvojezične šole v Špetru v Benečiji. Tudi v tem primeru ji gre predvsem za ohranitev oblasti na prizadetem območju in zato pušča v nemar to, kar bi prav v skladu »s krščanskim slogom« v politiki morala narediti v korist slovenske narodne skupnosti v Benečiji, ki ima vso pravico terjati, da se otrese duhovne, kulturne in gmotne zaostalosti.

Ronald Reagan se je poslovil

V poslovilnem radijskem govoru dne 14. t.m., je ameriški predsednik Reagan podal obračun svojega osemletnega predsednikovanja in poudaril, da se zanj pričinja novo življenjsko razdobje. V petek, 20. t.m., bo namreč uradno predal Belo hišo novoizvoljenemu predsedniku Bushu. Zadnji od 331 tedenskih radijskih govorov je trajal le pet minut. Zadnjih osem let, je dejal, je treba uokviriti v 200-letno zgodovino ameriškega naroda, ki je vedno težil po svobodi in napredku. »Poslavljam se, je pristavil, v času gospodarske trdnosti, uspešno opravljenega dela pri zatiranju ma-

mil in organiziranega kriminala, ko prvič po drugi svetovni vojni Sovjetska zveza kaže pripravljenost za dialog«.

V osmih letih predsedstva se je Reagan redno posluževal radia za tedenska sporočila, med katerimi so bile večkrat zelo važne napovedi. V spominu pa bodo ostale tudi radijske nerodnosti priletne državnika, ki je nekajkrat pozabil, da govori v živo, in je s tem svoje sodelavce spravil v obup, še posebej takrat, ko je misleč, da ni v oddaji, za šalo napovedal, da je pred nekaj minutami podpisal odlok o bombardiranju Sovjetske zveze.

Srbija za Jovića

Predsedstvo Socialistične zveze Srbije je soglasno potrdilo kandidato Borisava Jovića za mandatarja nove jugoslovanske vlade. V poročilu predsedstva je rečeno, da je sedanji predsednik srbske skupščine Jović najprimernejša osebnost v Srbiji, ki v zadnjih 22 letih ni imela na tej funkciji svojega predstavnika. Postopek za evideniranje kandidatov se po zasedanjih republiških predsedstev Socialistične zveze zaključuje. Včeraj se je zbrala zvezna konferenca Socialistične zveze, potrdila kandidate in seznam s priporočili predložila predsedstvu države. Danes (četrtak) naj bi torej uradno bil znan novi predsednik zveznega izvršnega sveta.

Mladinske organizacije so medtem predlagale, naj bi kandidati preko radia in televizije obrazložili svoje načrte za izhod iz krize. Glavni uredniki radio-televizijskih postaj v Jugoslaviji so že dejali, da so pripravljeni prirediti radiotelevizijski dvoboj.

Za globlje sodelovanje

Ravnatelj italijanskega Zavoda za zunanjo trgovino v Zagrebu Gianfranco Tabbai je imel pred dnevi tiskovno konferenco v Beogradu. Na njej je predstavil — podobno kot pred kratkim na Hrvaškem in v Sloveniji — nagradni natečaj, s katerim želijo velika italijanska podjetja, kot so Fiat, Olivetti, Montedison, Enichem in druga, spodbuditi nakupe jugoslovanskih podjetij v Italiji. Najnovejši zakoni, ki jih je odobrila parlament v Beogradu, to vse bolj omogočajo.

Na tiskovni konferenci je spregovoril tudi italijanski trgovinski atašé na veleposlaništvu v Beogradu Nardi. Prisotni pa so bili zastopniki vlade, gospodarske zbornice in delovnih organizacij.

Ublažitev napetosti

Libijci so preko vatikanskih posrednikov vrnili Amerikancem truplo enega izmed dveh pilotov, ki sta bila izgubila življenje med ameriškim bombardiranjem Tripolisa pred približno dvema letoma. Truplo so prepeljali v Italijo, kjer so ga prevzeli izvedenci in na njem opravili obdukcijo. Pri tem pa se je baje pokazalo, da je bila zamenjana prava identiteta. Tudi če bo to uradno potrjeno, pa se bistvo libijske geste ne spremeni. Po mnenju opazovalcev je Libija hotela s tem pokazati pripravljenost na ublažitev napetosti med Tripolisom in Washingtonom. Podobno znamenje je prišlo že tudi z ameriške strani, saj so Združene države odpovedale vojaške vaje pred libijskimi obalami, ki bi morale po prvotnem načrtu potekati v prvih dneh tega tedna. Amerikanci so se zahvalili Vatikanu in Italiji za posredovanje pri izročitvi trupla umrlega pilota. V Vatikanu so sporočili, da so za to posredovanje zaprosili Libijci, in sicer meseca decembra.

Družboslovci o družbi

Slovenska družba navzlic številnim spremembam in predvsem pozitivnim premikom še vedno zaostaja za realnostjo, ki zahteva na vseh področjih od politike in gospodarstva pa do kulture in šolstva veliko bolj temeljite preobrate. Družboslovci pa caplja za zaostalo družbo, namesto da bi nastopalo v vlogi avantgarde, ki daje družbi smer razvoja in jo kritizira, kadar zamuja.

Tega neveselega dejstva se zavedajo v polni meri tudi slovenski družboslovci, ki so sodelovali na okroglih mizah Marksističnega centra na temo Stanje, vloga in razvojne perspektive družbenih znanosti na Slovenskem. Svoje diskusijske in pisne prispevke je dalo sto udeležencev. Marsikateri med njimi se je kritično ozrl na preteklost, ko so bile družbene vede nekakšen servis uslug za dnevno politiko in zato ideološko opredeljene in enkrat za vselej določene.

Eden izmed udeležencev, profesor Adolf Bičič, je povzel ugotovljena dejstva, ki zadevajo sedanje krizno stanje v družbi: Kriza se kaže v pretiranem normativizmu, fragmentaciji, pomanjkljivih metodologijah družbenih znanosti; znanost naj postane sama sebi sodnik, konstitui-

ra naj se strokovna javnost in znanstvena skupnost naj funkcionira kot oblika civilne družbe; nujno je načrtnejše prevajanje temeljnih družboslovnih del. Poudarjena je bila potreba po večjem odpiranju v svet, tudi kot slovenski prispevek k preučevanju mednarodnih odnosov. Potrebna je tudi strožja kadrovska selekcija in ustvariti se mora trajna možnost za šolanje slovenskih družboslovcev na tujem.

Hranilnica in posojilnica Opčine — Trst razpisuje

usposobljenostne izpite za uradnike/ce prve kategorije v smislu čl. 5 Kolektivne delovne pogodbe za uslužbence Hranilnic in posojilnic.

Trenutno je nepokrito eno delovno mesto. Pogoji za pripustitev k usposobljenostnemu izpitu so naslednji:

- fakultetna diploma iz ekonomije ali prava oziroma diploma, ki je po obstoječih predpisih enakovredna ali
- diploma višjih srednjih šol;
- starost: največ 30 let.
- Program usposobljenostnega izpita predvideva slovensko in italijansko pisno nalogo splošne gospodarske ali finančne narave oziroma iz knjigovodstva ali bančnega poslovanja in ustni razgovor. V smislu čl. 5 Kolektivne delovne pogodbe bo h kolokviju pripuščen, kdor bo prejel pozitivno oceno pri pisnem izdelku. Ustrezna navodila so na voljo v tajništvu Hranilnice in posojilnice.
- Prošnja na prosti poli je treba predložiti, osebno ali po pošti, v tajništvu Hranilnice in posojilnice do 25. januarja 1989.

Čas razporeda bo zainteresiranim javljen naknadno.

Hranilnica si pridržuje pravico preselekcije prošenj na osnovi čl. 6 K.d.p.

Po izpitu bo pristojna komisija predložila Upravnemu svetu Hranilnice in posojilnice seznam pozitivno ocenjenih, s katerega se bodo črpala imena novih uslužbencev.

Upravni odbor

NOVICE

Novoizvoljeni ameriški predsednik Bush bo v petek, 20. t.m., prevzel svoje posle in se nastanil v Beli hiši. Pred dnevi je izbral še zadnje sodelavce v svoji vladi. George Bush bo 20. t.m. tudi prisegel zvestobo ameriški ustavi. Na predsedniških volitvah je zmagal z geslom »Don't worry, be happy« (Ne skrbi, bodi srečen). To geslo je značilno tudi za začetek njegovega predsednikovanja. Kako bo v prihodnjih mesecih in letih, pa se bo videlo. Znano je, da imajo tudi Združene države, čeprav so najbogatejša država na svetu, kopico velikih in majhnih odprtih vprašanj.

SO GA UGRABILI?

Belgijski preiskovalci še niso prišli na sled ugrabiteljem bivšega ministrskega predsednika Paula Van Dena Boeynantsa, ki je izginil v soboto, 14. t.m. Vse kaže, da gre za politično ugrabitev, čeprav preiskovalci ne izključujejo ostalih možnosti. 70-letni krščanski socialc Boeynants je bil večkrat ministrski predsednik, dobrih 15 let pa tudi predsednik krščansko-socialne stranke. Leta 1981 je odstopil, ker je bil vpleten v škandal o davčnih utajah v trgovinskih izmenjavah z afriko državo Zaire. Boeynants je bil tudi pogojno obsojen.

Stiki med ZDA in Palestinci

Podtajnik v britanskem zunanjem ministrstvu William Waldegrave se je pred dnevi v Tunisu sestal s palestinskim voditeljem Arafatom. Gre za prvi takšen uradni stik in še na tako visoki ravni povrh. Srečanje je potekalo v zelo dobrem in konstruktivnem vzdušju. Kot je bilo povedano na poznejši tiskovni konferenci, sta se sodelavca strinjala v tem, da bi bilo treba čimprej sklicati mednarodno mirovno konferenco za dokončno ureditev položaja na Bližnjem vzhodu. Po Arafatovih besedah

naj bi taka konferenca potekala pod okriljem Združenih narodov, udeležili pa naj bi se stalni predstavniki Varnostnega sveta ter zastopniki Izraela, Egipta, Sirije, Libanona, Jordanije ter palestinske Oslobojilne organizacije ali palestinske začasne vlade.

Britanski podtajnik Waldegrave je to srečanje označil za zgodovinsko pomemben dogodek v okviru britanske zunanje politike. Posredno je tudi pozval Izraelce, naj odstopijo od svojih togih stališč.

Žarko Petan

Novo sodno leto v deželi

V veliki dvorani na tržaškem sodišču so v soboto, 14. t.m., slovesno odprli sodno leto. Kot običajno, je bilo najprej na vrsti branje poročila o sodni dejavnosti v deželi Furlaniji Julijski krajini v času od 1. julija 1987 do 30. junija 1988. Poročilo je namesto glavnega pravdnika pri tržaškem prizivnem sodišču Filoreta D'Agostina prebral državni pravobranilec Ballarini. Iz poročila je razvidno, da je sodstvo v deželi v težavah, ker ne razpolaga s primernimi strukturami, manjkajo tudi sodniki in sodni uradniki ter drugo pomožno osebje.

V obdobju, ki ga obravnava poročilo, se je na področju Furlanije Julijske krajine bistveno zmanjšalo število hudih zločinov. V deželi niso zabeležili ugrabitev ali ma-

Društvo slovenskih izobražencev v Trstu vabi v ponedeljek, 23. januarja, v Peterlinovo dvorano na predstavitev knjige dr. Janeza ROTARJA »Trubar in južni Slovani«. Delo bo predstavil avtor sam. Večer pa se bo začel ob 20.30.

fijskih zločinov, vendar je precej visoko število kaznivih dejanj, ki zadevajo lastninsko pravo. Povečalo se je tudi število razporok in ločitev, kar vpliva na učinkovitost in zastoje v delovanju sodnega ustroja. Iz poročila je bila razvidna tudi precejšnja skrb, kaj bo prinesla jesenska uvedba novega kazenskega postopnika. Tako sodniki kot odvetniki se bodo morali od oktobra dalje držati novih pravil, ki bodo bistveno spremenili delo na italijanskih sodiščih.

* * *

Na torkovi (17. t.m.) seji deželnega sveta je pristojni odbornik odgovoril na vprašanje svetovaleca Slovenske skupnosti Brezigarja v zvezi z dvojezično šolo v Špetru v Benečiji. Brezigar je zahteval posredovanje deželne vlade, da bi videmsko šolsko skrbništvo spremenilo svoje negativno stališče do te šole. Deželni odbornik pa je v odgovoru vztrajal na znanem stališču, da deželna uprava ni pristojna za reševanje odprtega vprašanja.

Od besed k dejanjem!

Koordinacijski odbor vzhodnokraških vasi je v petek, 13. t.m., na tiskovni konferenci predstavil javnosti načrt o preureditvi nekdanjega begunskega taborišča pri Padričah. Slovenske krajevne organizacije že vrsto let uporabljajo te prostore. Po zadnjih prošnjah, pa tudi iz dokumentov, ki so jih našli v občinskem arhivu, izhaja, da bo vprašanje lastnine po vsej verjetnosti v kratkem rešeno.

Načrt o preureditvi predvideva, da bodo v bivšem begunskem taborišču prostori za kulturne, socialne in gospodarske dejavnosti, ki bodo namenjene krajevni prebivalstvu, kakor tudi prostori za vojaški muzej Henriquez.

Dolgotrajna suša povzroča veliko skrbi

Te dni je Tržaško in Goriško ter velik del Furlanske nižine zajelo čudno megleno in vlažno vreme. Po kotlinah je megla, v goratem področju pa je sončno in naravnost spomladansko toplo vreme. Ljudje se pritožujemo, ker nismo vajeni megle in take vlage, vedno bolj pa je občutiti sušo. Poštenega dežja ni bilo od novembra. Polja in druge obdelane površine so že vidno razpokane, nekoliko blažita to stanje prav megla in vlaga. Kmetje so zaskrbljeni predvsem za zimsko žito, ki bi navadno moralo biti že dobrih 15 centimetrov visoko, a je v večini primerov ostalo tako, kot je bilo teden ali dva po skalitvi. Težave se napovedujejo tudi za trte in nasade sadja, saj se bodo posledice sedanjega suše pokazale predvsem poleti, ko korenine ne bodo našle v globini dovolj vlage. Prav to dejstvo

povzroča nemalo skrbi kmetom, kajti če ne bo padlo dovolj dežja v naslednjih mesecih, bodo umetna jezera, iz katerih črpa jo vodo za namakanje v poletnih mesecih skoraj prazna. Toplo vreme za ta čas bo po vsej verjetnosti povzročilo predčasno brstenje in cvetenje sadnega drevja, kar bo spet nevarno, saj se že več let dogaja, da zajame naše kraje konec januarja ali v februarju val mrzlega vremena z ledom ali slano, ki povzroča ogromno škodo v sadovnjaku.

Nad sušnim vremenom se ne pritožujejo samo kmetovalci. Tudi občinske uprave, ki imajo vodovode, začenjajo govoriti, da bo v kratkem začelo primanjkovati pitne vode. Stanje postaja vse bolj zaskrbljujoče, saj je v Italiji že tako veliko govora o

dalje na 8. strani ■

Taras Kermauner je govoril o Stanku Majcnu

V Peterlinovi dvorani v Trstu je v ponedeljek predaval literarni kritik Taras Kermauner. Večer, ki je bil posvečen predstavitvi neobjavljene drame Stanka Majcna »Brez sveče«, sta priredili Društvo slovenskih izobražencev in Združenje Most. Uvodoma je kratko spregovoril član združenja Most Vladimir Vremec.

Stanko Majcen in njegova drama »Brez sveče« sta bila za Kermaunera predvsem priložnost, da je kritično spregovoril o bližnji slovenski preteklosti, v kateri je živel tudi Majcen. Pisatelj je ves povojni čas, skoraj do smrti leta 1970, preživel v samoti in je svoja dela pisal v glavnem »za predal«. Ni slučaj — tak občutek smo imeli ob poslušanju — da se je začelo o Majcnu

na Slovenskem govoriti prav v času, ko se slovenska družba zavzema za demokratizacijo in pluralizem.

Drama, o kateri je govoril Kermauner, je ena izmed tistih, ki so ostale v rokopisu. Ima izrazito versko vsebino. Sveča neka simbolizira institucijo, Cerkev, v dramu pa se Stanko Majcen pokaže kot nenavadno kritičen do Cerkev, pravzaprav do tiste Cerkev, ki gleda le na zunanost, ne pa prisluhni globinskemu sporočilu vere. Za Kermaunera je Majcen nekako predhodnik slovenskega koncilskega krščanstva.

Glede slovenske književnosti je predavatelj poudaril, da opaja na Slovenskem

dalje na 5. strani ■

Racionalizacija šolskega omrežja - pa taka!

Slovenskim šolam na Tržaškem grozi združitve nekaterih didaktičnih ravnateljstev in nižjih srednjih šol v okviru izvajanja vsedržavnega zakona 426 iz lanskega leta, ki govori o racionalizaciji šolskega omrežja. Tržaški šolski skrbnik je v tem okviru pripravil načrt, ki govori o tem, naj bi s prvim septembrom letos združili didaktični ravnateljstvi Sv. Jakob in Sv. Ivan v Trstu, kar pa zadeva nižje srednje šole, pa naj bi spremenili srednjo šolo Fran Erjavca v Rojanu v podružnico srednje šole Igo Gruden v Nabrežini.

Na to problematiko je opozoril s svetovalskim vprašanjem deželni svetovalec Slovenske skupnosti in predsednik komisije za kulturo v deželnem svetu Bojan Brezigar.

V dolgem dokumentu poudarja, da bi tako združevanje nasprotovalo zakonodaji, ki ščiti slovenske interese na šolskem področju, zlasti Londonskemu memorandumu, ki slovenske šole podrobno našteva, in za-

konom, ki so njegovo vsebino potrdili in izvedli.

Kar zadeva sam postopek, so taki predlogi neupravičeni, ker ni bila zaslišana deželna komisija za slovensko šolo. Tudi niso bile zaslišane krajevne uprave in šolski organi, ki so pristojni za omenjene šole. To nikakor ne more biti pokrajinski šolski svet, ki so ga slovenske komponente doslej na volitvah za šolska zborna telesa vedno bojkotirale.

Končno, a ne nazadnje, pa je treba poudariti, piše svetovalec Brezigar, da iz razlogov praktičnosti in učinkovitosti take združitve ne morejo biti koristne. Šoli Erjavca in Gruden sta v različnih občinah in zemljepisno toliko oddaljeni, da je med njima ozemlje srednje šole Fran Levstik. Združiti didaktični ravnateljstvi v Trstu pa bi pomenilo neučinkovito povezati devet različnih sedežev vrtcev in osnovnih šol. Zato svetovalec zahteva posredovanje deželnega odbora proti takim načrtom.

Predavanje o Koroški v Gorici

Dijaki goriškega oddelka Trgovskega zavoda Žiga Zois so želeli izvedeti kaj več o življenju in delu slovenskih rojakov na Koroškem. Njihovi želji sta se odzvala dva vidna zastopnika koroških Slovencev, mag. Filip Warasch, ki je ravnatelj trgovskega izvoznouvoznega podjetja Korotan, ter dr. Anton Koren, poslovodja pri Mohorjevi družbi v Celovcu.

Prvi predavatelj je prikazal predvsem politične in narodnostne razmere, v katerih so se koroški Slovenci znašli po letu 1920, kakor tudi njihovo sodobno problematiko, ki je v nekaterih primerih še mnogo bolj zapletena kakor pa naša tukaj na Primorskem. Kljub vsemu pa obstajajo tudi nekateri dobri izgledi, npr. možnost za ustanovitev trgovskega dvojezičnega zavoda v Celovcu, kar bi koristilo vsej koroški deželi, uvedba tv-oddaj enkrat tedensko v slovenščini, in še kaj. Poslovodja Mohorjeve pa je prikazal širše stanje gospodarstva v Avstriji, v katerega se vključuje tudi poslovanje koroških Slovencev, njihove prve založbe Mohorjeve in Zveze zadrug.

Predavanje je pritegnilo pozornost dijakov, ki so poslušali izvajanja z velikim zanimanjem. Pokazalo se je, da je v našem slovenskem tisku vse premalo poročil o koroških razmerah. Zato so takšna srečanja in predavanja dobrodošla in bi jih bilo treba organizirati tudi v prihodnje.

NA KANINU

NAJGLOBLJE BREZNO

Skalarjevo brezno na Kaninu je najgloblja slovenska in jugoslovanska jama. Po sedanjih začasnih meritvah slovenskih jamarjev, ki so na začetku novega leta opravili ta veliki podvig, naj bi to brezno bilo globoko 900 metrov. Ker pa so ga raziskali le do točke, ko jim je zmanjkalo vrvi, je mogoče, da je brezno še globlje. S to meritvijo je padlo prejšnje jugoslovansko globinsko prvenstvo, saj je brezno na Vjetrnih gorah na Durmitoru globoko 898 metrov. Največ zaslug pri raziskovanju globin Skalarjevega brezna na Kaninu imajo jamarji koprškega jamarskega društva Dimnice.

—o—

Predstavniki 35 evropskih držav, Kanade in Združenih držav Amerike so na Dunaju podpisali pomemben dokument o varnosti in sodelovanju v Evropi. Dokument vsebuje nove obveze tudi na področju spoštovanja človekovih pravic. Pogovori na Dunaju so trajali 37 mesecev. Zadnji dokument bodo vključili v helsinško sklepno listino in bo omogočil pogajanja med Atlantsko zvezo in Varšavskim paktom.

Zaradi stavke pilotov in nadzornikov poletov ter megle je bil in je letalski promet v Italiji še vedno hudo ohromljen, kar povzroča velikanske težave za potnike. Pred dnevi pa je nastala nova polemika v zvezi z letalskim prometom. Nekateri piloti so namreč javno izjavili, da je varnost civilnih poletov ogrožena zaradi vojaških letal, ki se vežbajo nad Sredozemljem. Vojaški so izvajanja pilotov zavrnil.

V Gorici so predstavili zbornika o slovenski in furlanski kulturi

V goriškem deželnem avditoriju so v četrtek, 12. t.m., predstavili dve novi publikaciji. Gre za zbornika o slovenski in furlanski kulturi na Goriškem, v katerih so zbrali predavanja z dveh simpozijev, ki ju je leta 1986 oziroma leta 1987 priredil Inštitut za družbeno in versko zgodovino iz Gorice. Dogodek je očitno vzbudil precejšnje zanimanje na Goriškem, saj se je v veliki dvorani zbralo okrog 250 ljudi. Prisotni so bili mnogi Slovenci in tudi nekateri kulturni delavci ter raziskovalci iz bližnjih krajev onstran meje.

Tisk obeh publikacij je omogočila goriška pokrajina, zato je uvodoma spregovoril predsednik goriške pokrajine Gianfranco Crisci, ki je med drugim dejal, da se goriška pokrajina zavzema za utrjevanje duha sprave in razumevanja med narodi. Sledil je poseg predsednika Instituta za družbeno in versko zgodovino profesorja Salimbenija. Ta je izrazil željo, da bi pokrajinska uprava pravkar izdana zbornika izročila šolam in knjižnicam v deželi, da bi tako bila dostopna kar se da širokemu številu bralcev.

Zbornik o furlanski kulturi na Goriškem je predstavil prof. Raimondo Strassoldo. O osmih objavljenih prispevkih in Salimbenijevem uvodu je imel same pohvalne besede. Nekoliko obširneje je spregovoril o člankih, ki obravnavajo furlanščino. Objavljena so med drugim predavanja, ki osvetljujejo zgodovino, ljudsko kulturno dediščino in književnost v furlanščini ter likovno umetnost.

O zborniku, ki je posvečen slovenski kulturi na Primorskem, je spregovoril prof. Pavle Merku. Publikacijo je obdelal kot »advocatus Dei« in »advocatus diaboli«, se pravi iz pozitivnega in negativnega vidika. Poudaril je, da gre za pomemben prispevek k boljšemu poznavanju slovenske kulture v italijanskem svetu in da je

treba v tem smislu pohvaliti organizatorje zborovanja. V zborniku, ki ima v prevodu naslov »Slovenska kultura na Primorskem«, je zbranih šest prispevkov, ki osvetljujejo predvsem literarno ustvarjalnost in likovno umetnost. V tem smislu je tudi izzvenela Merkujeva kritika, češ da je naslov preobširen za predavanja, ki so zbrana v knjigi, in da bi morali za popolnejši prikaz slovenske kulturne dediščine na Goriškem spregovoriti tudi o ljudski kulturi, ki predstavlja osnovo vsega narodovega ustvarjanja, in o slovenski glasbeni ustvarjalnosti, ki ji je zbornik posvetil premajhno pozornost.

Oba predavatelja sta torej nakazala vrsto vprašanj, tako da bi si pričakovali zanimivo in dolgo razpravo, a ta se je lahko razvila šele v veži in v preddverju, preden so se ljudje razšli.

—o—

TARAS KERMAUNER JE GOVORIL O STANKU MAJCNU

■ nadaljevanje s 4. strani

nek premik v smeri vrednot, kot je n.p. vera. Ustvarjalci začenjajo zapuščati in preraščati tako imenovani nihilizem, ki je bil doslej najbolj značilna sestavina slovenskega pripovedništva. Nihilizem je s svojo splošno kritiko in vsestranskim dvomom opravil odločilno vlogo pri prenovi duha na Slovenskem, sedaj pa je dosegel svoj konec, da smo na začetku prenove slovenske umetnosti predvsem v smeri soočanja s tragičnimi dimenzijami tega sveta in istočasno vere v Boga.

—o—

Na zadnjem zasedanju zbora Kraške gorske skupnosti je prišla do izraza pritožba jusarskih odborov, ki še ne morejo opravljati svojega dela, čeprav so bili izvoljeni že pred več leti.

Dve pomembni razstavi v Gorici

Ta teden bodo v Gorici odprli razstavo konstruktivističnih del Avgusta Černigoja, v New Yorku pa Plečnikovo razstavo.

Prikaz Černigojeve ustvarjalnosti je pripravil Umetniški studio Exit v sodelovanju z goriškim pokrajinskim muzejem in s podporo Kmečke banke. Na ogled bo v dvoranih v ulici Favetti 16 v Gorici od petka do 3. februarja. V petek zvečer bo tudi koncert v Kulturnem domu. Nastopili bosta klavičembalistka Maria Laura De Ponte in flautistka Licia Gruden.

27. februarja bo predaval umetnostni kritik Brane Kovič iz Ljubljane, na zadnji dan razstave pa bo v palači Attems okrogla miza o Avgustu Černigoju in likovni umetnosti na Goriškem v dvajsetih letih tega stoletja.

Razstava o slovenskem arhitektu Jožetu Plečniku, ki je začela svojo uspešno pot po svetu v pariškem Centru Pompidou, jo nadaljevala v Ljubljani in nato v Avstriji, Italiji, Španiji in Nemčiji, bo ta teden dosegla New York. V razstavišču Arhitektur-

ne zveze New Yorka na Madisonovi aveni na Manhattanu bodo do 28. februarja na ogled najpomembnejši eksponati pariške razstave. Ne vsi, ker so prostori premajhni. Na sporedu pa bo še več spremnih prireditev. Med drugim bodo o Plečniku predavali v New Yorku arh. Boris Podrecca, umetnostni zgodovinar Damjan Prelovšek, arh. Braco Mušič in drugi.

Julija naj bi Plečnikovo razstavo prenesli iz New Yorka v Washington, vmes pa naj bi poiskali možnosti za selitev v Cleveland, kjer je slovenska izseljenska skupnost v Severni Ameriki najbolj številna.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALISCE

HERMANN BROCH

POVEST SLUŽKINJE ZERLINE

Režija: Žarko Petan

Igra: Bogdana Bratuž

Premiera v ponedeljek, 23. januarja, ob 20.30 v Kulturnem domu v GORICI.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Ekumenski zbornik o tisočletnici pokristjanjenja Rusije

Ekumenski zbornik, »V Edinosti«, ki je izšel konec novembra lanskega leta, je skoraj v celoti posvečen tisočletnici pokristjanjenja Rusije. Prvih 38 strani zbornika je namenjenih kratkemu prikazu zgodovine ruske Cerkve. Prvi del, od leta 988 do konca 11. stoletja, je napisal Angel Kosmač, župnik v Ricmanjih pri Trstu. Obdobje od 14. do 20. stoletja je obdelal župnik Jože Markuža, zadnji del pa Stanko Janežič, ki je med drugim tudi urednik zbornika. Janežič v svojem članku analizira zgodovino ruske Cerkve v dobi po oktobrski revoluciji do sedanjih premikov, ki kažejo na večjo pozornost in odprtost sovjetskih oblasti do verskega čutenja dr-

žavljanov. Ostali prispevki v zborniku so posvečeni bolj specifičnim vidikom življenja pravoslavne Cerkve. Thomas Špidlík sintetično, a zelo dokumentirano piše o ruski duhovnosti. Avtor utemeljuje tezo, da se ruska duhovnost izraža bolj na intuitivni kot na racionalni ravni. Zanimiv in originalen je članek Ludvika Pichlerja. Ta piše o ruski bogoslužni glasbi. Pri tem naj poudarimo, da je ruska bogoslužna glasba predvsem vokalna. Izvor teh pesmi pa je v bizantinski glasbeni tradiciji.

Rusko cerkveno umetnost, predvsem slikarstvo, predstavlja Rafko Vodeb. Članek po krono-

dalje na 8. strani ■

Žarko Petan o igri »Povest služkinje Zerline«

V sredo, 23. t.m., bo Slovensko stalno gledališče uprizorilo v goriškem Kulturnem domu igro »Povest služkinje Zerline«; monodramo je naštu-dirala igralka Bogdana Bratuž, režijo je opravil Žarko Petan. Kot avtorja dramatizacije smo vprašali Petana, naj nam posreduje, kako je do te dramatizacije sploh prišlo.

»Pobuda je prišla v podobi časopisne novice. V nekem francoskem časopisu sem prebral, da nastopa znamenita igralka Jeanne Moreau z velikim uspehom v monodrami »Povest služkinje Zerline«, prirejeni po romanu Nedolžneži Hermann Brocha. Tega nemškega pisatelja sem poznal predvsem kot avtorja večplastnega, v prefinjenem in zahtevnem slogu napisanega romana Vergilova smrt. Jean Moreau je slavna filmska zvezdnica, ki je to postala bolj zahvaljujoč se svojim imenitnim kreacijam v številnih filmih kakor svoji zunanosti.

V nekajvrstični časopisni novici je bilo toliko presenetljivih podatkov, da je vzbudila mojo radovednost. Zakaj je Jean Moreau tvegala skok s filmskega platna na spolzki gledališki oder? Kako se je izkazala Brochova gosta proza v dru-

gem, docela tujem, teatrskem ambientu, ki zahteva iskriče, dramatične dialoge ali vsaj situacije?

Prebral sem roman Nedolžneži, izšel je pred leti v odličnem prevodu mojstra slovenske besede Jožeta Udoviča. Ugotovil sem, da je gledališka povest služkinje Zerline pravzaprav skrajšana in nekoliko spremenjena peto poglavje romana, ki govori o nenavadni usodi starke Zerline. Skozi njeno pripoved bralec spozna čudno usodo naslovne junakinje, hkrati pa družbeno dogajanje časa, v katerem je ta živela.

Broch je v romanu razkrinkovalec lažnih vrednot, meščanske morale v družbi, ki se je kmalu znašla v vrtincu druge svetovne vojne.

Ker nisem mogel dobiti pariškega izvirnika, sem se sam lotil gledališke adaptacije besedila, ki ga je nato jezikovno priredil še lektor Jože Faganel.

Prepričan sem, da gre za izjemno literarno predlogo, ki pa lahko postane enakovreden odrski doživljaj samo s tvornim sodelovanjem gledalcev. Broch je v pravem pomenu besede angažiran avtor.«

Bartolov »Alamut« v francoščini

Vladimir Bartol, rojen 1903 v Trstu, umrl 1967 v Ljubljani, je gotovo eden od tistih slovenskih duhov, ki ga slovenska literarna kritika doslej še ni znala pravilno oceniti in uvrstiti v pregled slovenske književnosti. Njegov obsežni roman »Alamut« (Ljubljana 1939) pa je ob izidu vendarle prejel banovinsko nagrado. Po vojni je bil izdan še trikrat.

Že pred nekaj leti je to zanimivo delo prevedel v francoščino Claude Vincent, toda prevod ni našel založnika. Pisateljsko ime je bilo neznano, knjiga obširna (okoli šest sto strani). Letos oktobra pa je prevod izdala založba Phébus v Parizu, in uspeh knjige je presegal vsa pričakovanja, saj je bilo prodanih nad 30.000 izvodov, kar je tudi za Francijo pomembna številka. Uspeh francoskega prevoda odpira delu tudi pot

drugam, kakor pravi francoski založnik v pogovoru za ljubljanski dnevnik »Delo«, saj se za knjigo zanimata tudi dva italijanska založnika, on sam pa navezuje stike tudi z nekaterimi nemškimi in španskimi kolegi.

Bartolov roman, ki sega v čase nekako pred tisoč leti, v muslimansko okolje, v bistvu razglaša tudi diktature našega stoletja, bodisi Stalina ali Mussolinija, obenem pa nakazuje togost sodobnega islamskega fundamentalizma.

Uspeh knjige pri francoskih bralcih je tudi posledica poročanja o njej v priljubljeni tv-oddaji, v kateri je znani poročevalec, časnikar in izvedenec za mednarodne zaplete izjavil, naj si ljudje, ki hočejo razumeti, kaj se dogaja na Bližnjem vzhodu, preberejo to knjigo, četudi je bila napisana že na pragu druge vojne.

Nova številka Pastirčka

V Gorici je izšla nova, četrta številka otroškega mesečnika Pastirček. Na uvodnem mestu je poezija Zore Saksida Novo leto. Ta avtorica ima še nekaj sestavkov v zvezi z zimskim letnim časom.

Najmlajši imajo že v začetku številke nadaljevanko Danile Komjanc Nazareški osliček, pri kateri morajo dokončati in pobarvati risbe. Sami mladi bralci pa tudi v tej številki množično sodelujejo, saj je natisnjenih devet strani njihovih pisem in risb. Dolg je tudi seznam tistih, ki so pravilno rešili uganke prejšnje številke. Tudi tokrat sta dve strani ugank in drugih oblik razvedrila.

Naslovno stran je oblikoval dijak srednje šole Ivan Cankar v Trstu Peter Ražem.

V rubriki Naše priče predstavlja tokrat Pastirček ljubljanskega škofa Antona Bonaventuro Jegliča, ki je v prvih desetletjih tega stoletja odigral tudi pomembno narodnostno in kulturno vlogo.

Glasbeno sta uglasena dva sestavka. Skladatelj Ivo Bolčina je uglasbil pesem Ljubke Šorli Kje je ptičica. Draga Lupinc pa v svoji rubriki Srečanje z ... predstavlja skladatelja, dirigenta in publicista Janeza Bitenca, ki ga vsi otroci poznajo zaradi priljubljenih pesmi. Razgovor z njim se bo nadaljeval tudi v prihodnji številki. Središčni članek je bil posvečen mladinskim zborom, ki so 8. decembra lani nastopili v Gorici na Mali Cecilijanki 88.

Omeniti je treba še poezijo Ljubke Šorli Zimska sreča; sestavek Marize Perat Igrače so oživele v sanjah in pa to, da so v četrtem Pastirčku še nekateri sestavki, kot tudi več ilustracij, večinoma Zore Saksida in Danile Komjanc.

UMRL JE PISATELJ PIERRE BOILEAU

V francoskem mestecu Beaulieu sur mer je 16. t.m. umrl v 82. letu starosti francoski pisatelj Pierre Boileau. Rajni, ki se je rodil v Parizu leta 1906, se je še mlad posvetil pisateljskemu poklicu. Ze na začetku si je za predmet svojega pisanja izbral svet dogodivščin in še posebej policijskega romana. Kmalu se je uveljavil v Franciji, njegove detektivke pa so bile prevedene v številne svetovne jezike.

Najboljša tovrstna dela je napisal v sodelovanju s pisateljem Thomasom Narcejacom. Skupno je izdal 43 detektivskih zgodb, več sto novel in tudi štiri komedije. Številna njegova dela so bila osnova filmskih scenarijev.

MEDNARODNI VIOLINSKI NATEČAJ V ZAGREBU

V Zagrebu bodo v dneh od 19. do 26. januarja priredili četrti mednarodni violinski natečaj, posvečen spominu znanega violinista in velikega pedagoga Václava Humla, ki je postavil temelje »Zagrebski violinistični šoli«. Bil je profesor na Glasbeni akademiji v Zagrebu in je vzgojil vrsto odličnih violinistov, ki še danes žanjejo lepe mednarodne uspehe.

Za natečaj se je prijavilo 55 glasbenikov iz 20 držav. Zahtevni obvezni program bodo morali izvajati pred mednarodno žirijo, ki ji bosta predsedovala ruski glasbenik Igor Bezrodni in domači umetnik Ljerkó Spiller.

Težave pri odpravljanju vlage iz zidov

Voda je za življenje nujno potrebna, v zidovih pa skrajno škodljiva. Pri novih objektih se danes znamo bojevati proti vlagi, saj imamo za to ustrezne materiale, ki jih naši predniki niso poznali. Omejil bi se na problem z vsemi škodljivimi posledicami, ko nastopa **vlaga v temeljnih zidovih** in gre po kapilarni poti navzgor v zidove. Temeljni zid pije vso zemeljsko vlogo in še padavinsko, ki priteče s streh, kjer ni žlebov in odtočnih cevi. Tudi če so odtočne cevi, običajno niso pravilno speljane. Tako zbrana voda zamaka neposredno temelje.

Preden se lotimo neposrednega osušenja zidov, moramo speljati meteorno vodo skozi peskolove proč od objekta. Ponekod rastejo okrog zidov ne samo koprive in drug plevel, ampak tudi grmovje ali celo drevo, ki s koreninami razkrajata temelje. Ta odvečni material je potrebno odstraniti.

Odločna in edino dobra pot preprečevanja zamakanja bi bila naknadno izdelana **horizontalna izolacija**. V praksi sta znana dva načina: z vlaganjem svinčene ali dobre bitumenske folije na izmenično izdelane odprtine v zidovih ali tako, da zid prežagamo in vložimo debelo rebričasto pločevino iz nerjavečega materiala. Oba sta izredno draga in ne enako uporabna za vse vrste objektov, ker je uspeh odvisen od vrste gradnje in vgrajenega materiala. Znanj so tudi razni kemični postopki, ki se redko uporabljajo in z njimi nimamo posebnih izkušenj.

Upoštevati je treba skromnejša finančna sredstva, zato predlagam preprostejši,

vendar tudi dober in preizkušen način izsuševanja, ki sicer ni stoodstoten, vendar se počasi zidovje le posuši.

Preprečiti moramo neposredni bočni pritisk vlage na temeljne zidove, ki je od zunanje strani večji kot od notranje. Vzdrž vseh vlažnih zidov je treba napraviti »**zračno kineto**«. Teren ob temeljih izkopljemo v širini do 50 cm in v globino do dna temelja. Ta temeljni zid je navadno iz neoblikovanih kamnov. Vezilo malta je zaradi vlage že vsa preperela. Zato je treba iz spojníc odstraniti vso staro malto in ves kamen očistiti humusnih ostankov. Kjer kak kamen manjka, ga je treba nadomestiti, vse spojnice pa zastičiti (zafugirati) do površine kamna, nikakor pa ne čezenj.

Temelnega zidu ne smemo ometati in tudi ne vertikalno izolirati. Ta površina mora »dihati«, zato moramo skrbeti, da bo to omogočeno. Na dnu izkopanega rova izdelamo betonsko dno-kineto, ki naj bo od temeljnega zidu vertikalno izolirana in naj ima padec vzdolž zidu v smer, kot dopušča teren.

V skromnejši izvedbi, predvsem pa tam, kjer vlaga ni posebej izrazita, položimo na dno večje kose kamna ali kroglice, da nastane skromen drenažni sistem. Do vrha je treba zasuti s kamnitim materialom, nikakor pa ne s prstenim!

Solidna rešitev je ta, da na izdelano betonsko kineto položimo posebno na temeljni zid naslonjene montažne betonske plošče. Te plošče morajo biti armirane, velikost plošč pa je odvisna od višine temelj-

nega zidu. Plošče naj bodo široke do 50 cm, da niso pretežke. Tako dobimo trikotni pretez zračnega kanala, katerega lahko tudi odzračujemo s cevmi, vloženi v vertikalno v temeljni in zgornji zid na posebej določenih mestih. Na te betonske plošče nasujemo kamnit drobir do višine terena. Ustvarimo neke vrste filter, čez katerega se odteka površinska voda v spodnjo kineto. S tem zasutjem smo zavarovali temeljni zid pred vplivom zmrzovanja, kar na mestu samem betonirani kanali, prekriti z betonskimi ploščami, ne dosežejo.

Naslednji problem je **podzidek** in zunanji ometani zidovi, na katerih je omet zaradi vlage že ves preperel. Marsikje so podzidek že »olepšali« s cementnim obrizgom ali celo ometom.

Ometani podzidek moramo očistiti vse cementne in druge malte. Očistiti moramo tudi spojnice in jih vnovič zastičiti tako kot temeljni zid. Tega pustimo neometanega, da se osuši, vnovič pa ga lahko obdelamo po izsušitvi.

—o—

PRIZNANJE PREVAJALCEMA

Avstrijsko zvezno ministrstvo za pouk, umetnost in šport je v teh dneh podelilo Hansu Kitzmüllerju in Alessandru D'Ossualdu iz Krmina oziroma iz Gorice prevajalsko štipendijo. Gre za lepo priznanje, ki sta ga Kitzmüller in D'Ossualdo prejela za prevod pesmi koroškega pesnika Janka Ferka. Izšle so v štirijezični zbirki leta 1987 v skupni založbi Mohorjeve družbe iz Celovca in založbe Braitan iz Krmina.

Beri - širi - podpiraj "NOVI LIST"

JOŽKO ŠAVLI

Nagelj - slovenska roža

IX.

Preostala Avstrija nima neke izrazite ljudske rože. Nagelj se sicer pojavlja v ljudskem okrasju med drugimi motivi, toda v okrasju kmečkega pohištva zdaleč prevladuje tulipan. (85)

Že ob koncu srednjega veka se nagelj, pa tudi tulipan razširita po vrtovih srednje Evrope. Obenem z njima pa tudi njuna motiva. V zgodnjem 16. stol. zaznamujemo mnogi slikarji v Švici svoja dela z upodobljenim nageljnomo. Na bogatih švicarskih vezeninah iz tega obdobja pa se pojavljajo le vrtnice, cvet jagode in lilija. V baroku okrašujejo izdelovalci kmečkega pohištva svoje izdelke s cvetličnimi šopki, v katerih pa spet prevladujejo vrtnice. (86)

Izjemo predstavlja v tem pogledu švicarski predel Engadin, kjer je motiv nageljna redno zastopan na vezeninah, in sicer v križnem vbodu. Tukaj ga srečamo, nadalje, uvezenega na ženskih ovratnih rutah, na predpasnikih in tudi na židanih vezeninah. Vzorec z nageljnomo (križni vbod) nam je s tega predela ohranjen še na prtu iz leta 1680. (87) V Engadinu je zelo razširjeno gojenje nageljnove na oknih, še zlasti grmičastih vrst. Sodijo, da so to navedeni prinesli iz Benetk, kamor so številni od

njih hodili služiti. Tam so se tudi naseljevali in se izkazali kot odlični slaščičarji. Na stara leta pa so se vračali domov. Nageljnove motiv v križnem vbodu je v Benetkah zašel z Vzhoda, verjetno s Krete. Iz Benetk pa je prišel v Engadin.

V švicarski ljudski pesmi se nagelj ne omenja. Prav tako ni zadobil značaja ljudske rože. Kot nekake simbolične rože veljajo od 19. stol. v Švici: očnica, sleč in svišč, kar je prineslo zanimanje za gore in goriška romantika. In verjetno bo ena od teh cvetlic postala švicarska roža.

Že od nekdanj pa predstavlja nagelj ljudsko rožo v Franciji, za razliko od lilije, ki je veljala za simbol francoskega kraljestva. (88) Gojenje nageljnove se je uveljavilo zlasti v osrednji in južni Franciji, v pokrajinah Provansa in Lyonsko (Lyonnais).

V tem pogledu je med najbolj značilnimi primeri, kakšno vlogo najde lahko nagelj v ljudskih navadah, cerkveni praznik v provansalskem mestu Vence. (89) Na ta dan okrasijo z nageljni vse mesto. Z oken na hišah visijo krasno vezeni prtji, na katere so pritrjeni beli in rdeči nageljni. Nad glavno cesto, po kateri se bo odvijala procesija, so razpeti venci iz nageljnove, na-

geljnove šopki krasijo oltarje svetnikov, na tlaku sestavljajo iz nageljnove velike križe, okinčajo z njimi obrobja cest itd. Skratka, povsod so nageljni.

Kljub temu pa nagelj na Francoskem ni postal simbolična narodna roža, enotna za vso deželo. V ljudskih navadah ima svojo vlogo le rdeči nagelj, (90) ki pomeni gorečo ljubezen. Toda le v nekaterih pokrajinah, predvsem na severu. Že na Lyonskem npr. se šopek rdečih nageljnove svoj čas ni smel ponuditi dekletu, da ga ne bi spravili v veliko zadrego. Tako je veljalo zlasti na območju mesta Vienne pod Lyonom. V predelih ob reki Oise, v pokrajini Ile de France, je šopek nageljnove, če so ga obesili na vrata dekletove hiše, pomenil ljubezensko izjavo. Na območju mesta Mayenne, pokrajina Maine, se prav tako ni smel podariti dekletu šopek rdečih nageljnove.

Nageljnove motiv v okrasju se na francoskem pohištvu pojavlja že vsaj od 17. stol. dalje, posebno še v šopku cvetja, v vazi in v intarzijah.

Že od renesanse dalje je gojenje nageljnove zelo razširjeno tudi na Češkem, (91) kakor naveda že znani renesančni botanik Mattioli (1565), in sicer veliko bolj kakor pa v takratnih nemških in angleških pokrajinah. Nageljne so Čehi gojili tedaj predvsem po grajskih vrtovih; tako še v 17. in 18. stol. V 19. stoletju pa postane nagelj tudi v tej deželi ljudska roža in ga gojijo vsi sloji. Na jubilejni kmetijski razsta-

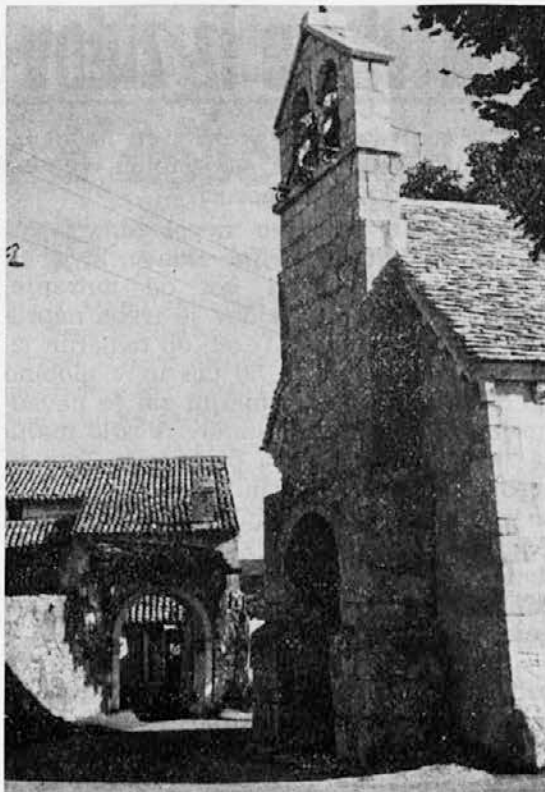
EKUMENSKI ZBORNIK O TISOČLETNICI POKRISTJANJENJA RUSIJE

■ nadaljevanje s 6. strani

loškem sistemu seznanja bralce z značilnostmi ruske cerkvene umetnosti, ki še nima pravega mesta v svetovni umetnostni zgodovini. Malo poznani, in zato še posebej zanimivi, so odnosi med srbsko in rusko pravoslavno Cerkvijo. Ti odnosi segajo že v 12. stoletje, močno pa so se okrepili v 19. stoletju. O teh vzajemnih stikih piše Jovan Nikolić, pravoslavni protojerej iz Zagreba.

O vplivih protestantizma na rusko Cerkev poroča Ludvik Jošar. Na naslednjih straneh zbornik »V edinost« objavlja članke o nekaterih značilnejših pojavih, ki osvetljujejo rusko duhovnost. Lucijan Potočnik predstavlja enega najvidnejših ruskih filozofov in mislecev, Nikolaja Berdjajeva. Tatjana Goričeva, ki je napisala knjigo »Mi spreobrnjenci Sovjetske zveze«, je ena najvidnejših predstavnic sodobnega verskega čutenja v Sovjetski zvezi. Zbornik objavlja odlomek iz omenjene knjige. Pojavu duhovnega prebujenja v Rusiji je posvečen članek Pavla Raka. Veliko število opomb priča o temeljitem delu Franca Kuzmiča, ki poroča o avtonomnih verskih skupnostih v Sovjetski zvezi. Zanimiva je tudi analiza Janeza Staniča, ki piše o nekaterih problemih morale in vere v Sovjetski zvezi.

Na naslednjih straneh objavlja zbornik poročila o simpozijih, slovesnostih in srečanjih ob tisočletnici pokristjanjenja kijevske Rusije. O ekumenskem romanju v Ukrajino in Rusijo poroča Branko Melink. Stanko Janežič je prispeval še krajše dramsko delo »Ruski krst«. Zbornik objavlja nadalje dokument, ki ga je pripravila mednarodna mešana komisija za teološki dialog med rimskokatoliško in pravoslavno Cerkvijo. Sledi ekumensko pismo mladim, ki ga je iz Etiopije poslal vodja taizejske verske skupnosti, brat Roger Schutz. Prav na koncu bo bralec našel bogato in dobro dokumentirano kroniko o ekumenski dejavnosti po svetu.

graph art

34125 trst
ulica rossetti 14
tel. 77 2151

tiskarna

vinicio stupar

DOLGOTRAJNA SUŠA POVZROČA VELIKO SKRBI

■ nadaljevanje s 4. strani

slabi kvaliteti večine izvirov, iz katerih črpajo vodo za vsakodnevne potrebe milijonov ljudi.

O pravi katastrofi pa govorijo turistični delavci zimskošportnih središč. V bližnji okolici se lahko pošteno smučaš le na smučiščih Kanina in na Piancavallu in na Trbižu, kjer so poskrbeli za umetni sneg. V preteklih tednih so upravitelji številnih središč za zimske športe zabeležili okrog 30 odstotkov odpovedi že prijavljenih gostov, povsem pa so izostali nedeljski izletniki in smučarji.

Vreme je torej letos zelo muhasto. Mnogi se zato sprašujejo, kateri so razlogi za to stanje. Vremenoslovci in znanstveniki sicer poudarjajo, da so dolgotrajne zimske suše žalostna stvarnost tudi za naše kraje. Uporaba nekaterih snovi v industriji, izpušni plini avtomobilov in številni drugi dejavniki (ne nazadnje nesmotna sečnja tropskih gozdov) prispevajo, da sam človek pomaga pri spreminjanju klimatskih razmer na Zemlji. Astronomi so v teh dneh tudi opozorili na velike črne pege na soncu, ki, kot trdijo nekateri strokovnjaki, vplivajo na vremenske razmere na svetu.

—O—

V torek, 17. t.m., je prispel na uradni obisk v Italijo jugoslovanski obrambni minister Kadijevič. V Rimu je imel pogovore s svojim italijanskim kolegom Zanonejem, nato pa si je ogledal pomorsko akademijo v Livornu in letalsko brigado v Pisi. Do zdaj še ni bil obiskal Italije noben jugoslovanski obrambni minister.

vi v Pragi leta 1891 so prikazali že okoli tristo različnih vrst nageljnov, vzgojenih seveda s križanjem.

V češki ljudski umetnosti je stiliziran nagelj med najbolj pogostimi motivi, ob gartrožu, rožmarinu in zlatem jabolku (granat). Nageljnov motiv se pojavlja tudi v okrasju na pohištvi, na lesenih opažih hiš, na slikah na steklo, v okrasju mašnih bukvic in še posebno na ljudskih vezeninah. Podobno kot je slovenski, tako je tudi češki motiv nageljna posnet po divji vrsti, zlasti tisti z rdečim cvetom, ki ga ljudstvo imenuje Marijine solze — *slzičky panny Marie*. Nagelj dokaj pogosto omenja tudi češka ljudska pesem bodisi kot zdravilno zel ali pa kot prispodobno dekliške lepote — *devče jak karafiát*. Češko ljudsko ime za nagelj je *hržebiček* ali *hvozdek*.

Vzporedje nageljnove simbolike pri Čehih in Slovencih je le preveč očitno, da ne bi pomislili na medsebojne vplive. Še zlasti pa v času — 19. stol., ko pri enih in drugih postane nagelj ljudska roža v najširšem smislu. Domnevati je, da se je od renesanse dalje, ko je nagelj postal ena izmed Marijinih rož, razširilo njegovo gojenje po grajskih vrtovih v obeh deželah, saj so mnoge plemiške družine pripadale plemstvu čeških in plemstvu slovenskih dežel in imele tu in tam svoja posestva ter gradove. V prejšnjem stoletju pa pride do tesnih povezav med češkim in slovenskim gibanjem za narodni preporod. In s tem

tudi do posnemanja domnevne slovanske simbolike.

Toda razvoj te simbolike je tako pri enem kot pri drugem narodu samostojen, vezan predvsem na podeželje, prepuščen občutju in doživetju kmečkih ljudi, v njihovem domačem okolju.

V sosednji deželi, na Poljskem, (92) nima nagelj v ljudskem življenju nobene vloge. Vse do novejšega časa na poljskem podeželju niso gojili tega cvetja. V zadnjih desetletjih pa se je gojenje nageljnov razširilo po poljskih mestih. Kot ljubezenski cvet velja Poljakom na splošno vrtnica, svoj čas pa je imel to vlogo rožmarin.

Kakšno vlogo ima nagelj na Slovaškem? Zastopan je skupaj z drugim cvetjem v slovaškem narodnem okrasu, kjer pa ni izrazit. Za to, da bi ugotovili, koliko je razširjeno gojenje nageljnov in njih uporaba v ljudskih navadah, ni bilo mogoče dobiti podatkov.

Dokaj pogost in izrazit nastopa motiv nageljna v ljudskem okrasju na Ogrskem. (93) Sodijo, da izhaja z Vzhoda, najbrž od Turkov. V ogrski ljudski pesmi pa se redko omenja, le v nekaj primerih. In tedaj ponazarja resnično in globoko ljubezen. V ogrski ljudski pesmi se omenjajo predvsem vrtnica, rožmarin in vijolica. Mnogo večjo vlogo ima nagelj pri Ogrih v ljudskem zdravilstvu. V zeliščnih knjigah 18. stol. se omenja kot sredstvo proti pojavi kapi, srčnih bolečinah in glavobolu. Ogr-

ski Szeklerji na Sedmograškem (danes pod Romunijo) verujejo, da zdravi vrtni nagelj zlatenico. Deltoidasti klinček naj bi pomagal proti bolečinam obisti. Okoli Blatnega jezera pa so ljudje verjeli, da divji nagelj vrste kartavžar, če z njim pokadijo prostore, deluje proti uroku in začaranju.

(Dalje)

- (85) Sporočil: Österreichisches Museum für Volkskunde, Dunaj, dne 23.2.1983 (dr. Franz Grieshofer)
- (86) Zahvaljujoč se za nadroben odgovor ustanove: Schweizerisches Institut für Volkskunde, Basel, dne 11.10.1984 (dr. Dora Hofstetter-Schweizer), povzemajoč iz del: — Verena Trudel, Schweizerische Leinentstickereien des Mittelalters und der Renaissance, Bern 1954, — E. Steinmann/Ruth Venzin/W. Gut, Bemalte Bauernmöbel, Bern 1978
- (87) Elly Koch, Schweizer Kreuzstichmuster, Rosenheim 1982, str. 113
- (88) Podatek od: Centre Culturel Français de Ljubljana, z dopisom od 18.10.1984 (Noel Favreliere)
- (89) G. Tergit, itm. str. 146
- (90) Prijazno odgovoril: Musée Dauphinois, dopis z dne 16.10.1984 (Annie Bosso); gl. tudi: P. Sébillot, Le folklore de France, tome III (la Faune et la Flore), Paris 1906, str. 517
- (91) Sporočil: Národopisné oddělení HM Národního muzea v Praze, dopis št. Cj. HM 4 - 264/1983, Praga, dne 9.4.1983 (dr. Alena Plessingerová)
- (92) Sporočil: Muzeum Etnograficzne w Krakowie, Krakov, dne 21.3.1983
- (93) Sporočil: prof. dr. Béla Gunda, Kossuthova univerza, Debrecen, dne 1.11.1984